

၂၀၁၈) ခုနှစ်၊ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲ စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးဆိုင်ရာ ကနဦးအစီရင်ခံစာ

(ထုတ်ပြန်ချက် အမှတ် - ၁/၂၀၁၈)

ရွေးကောက်ပွဲပညာပေးရေးနှင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးမိတ်ဖက်များ

(Election Education and Observation Partners – EEOP)

၂၀၁၈) ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ (၅) ရက် (တနင်္လာနေ့)

(၁၃၈၀) ပြည့်နှစ်၊ သတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် (၁၂) ရက်

၂၀၁၈) ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ (၃) ရက်နေ့တွင် ကျင်းပခဲ့သော ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲသည် (၂၀၁၅) ခုနှစ်၊ အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲအပြီး၊ ဒုတိယအကြိမ်အဖြစ်ကျင်းပသော ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်ကာ၊ လွှတ်တော်အသီးသီး၌ လစ်လပ်နေသောလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နေရာ (၁၃) နေရာများအတွက် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းဖြစ်သည်။ လစ်လပ်နေသောလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နေရာများမှာ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ရာထူးများအတွက် ခန့်အပ်ခြင်းခံထားရ၍ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်ခြင်းမှ ပျက်ပြယ်သွားကာ လစ်လပ်ခြင်းနှင့် ကိုယ်စားလှယ်ဆုံးပါးသွားသောကြောင့် လစ်လပ်ခြင်းများဖြစ်သည်။

၂၀၁၈) ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲသည် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်နှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များအတွက် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းဖြစ်ပြီး၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်မဲဆန္ဒနယ် (၄) နေရာ၊ အမျိုးသားလွှတ်တော်မဲဆန္ဒနယ် (၁) နေရာနှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်လွှတ်တော်မဲဆန္ဒနယ် (၈) နေရာ၊ စုစုပေါင်း (၁၃) နေရာတွင် တပြိုင်နက်တည်း ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ယခုကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲအား ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး (၉) ခုရှိ မဲဆန္ဒနယ်များ အလိုက် အကျုံးဝင်သည့် မြို့နယ်စုစုပေါင်း (၃၅) မြို့နယ်တွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ရလျှင် (၂၀၁၈) ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ (၃) ရက်နေ့တွင် သက်ဆိုင်ရာ မဲဆန္ဒနယ်များ၌ တပြိုင်နက်တည်း ကျင်းပ ပြုလုပ်ခဲ့သော ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲသည် အားနည်းချက်အချို့ရှိခဲ့သော်လည်း အောင်မြင်စွာကျင်းပနိုင်ခဲ့ သည်။ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရာမဲဆန္ဒနယ်များရှိ မြို့နယ် (၁၅) မြို့နယ်တွင် ဖြန့်ကျက်နေရာချထားခဲ့သည့် EEOP စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများမှ ရွေးကောက်ပွဲနေ့တွင် အစီရင်ခံစာစုစုပေါင်း (၃၈၀) စောင်ကို ပေးပို့ခဲ့သည်။ အဆိုပါအစီရင်ခံစာများအရ အငြင်းပွားမှုအချို့ကို လေ့လာတွေ့ရှိရသော်လည်း စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများ၏

သုံးသပ်ချက်များအရ (၉၄%) ရာခိုင်နှုန်းမှာ ကောင်းမွန်သည်ဟု အကဲဖြတ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဤသုံးသပ်ချက်များမှာ ကနဦးအစီရင်ခံစာများကို အခြေခံထားခြင်းဖြစ်ပြီး၊ ထပ်မံရောက်ရှိလာသော အစီရင်ခံစာများနှင့် စုပေါင်းသုံးသပ်မှုများပြုလုပ်ပါက ရာခိုင်နှုန်းများနှင့် လေ့လာတွေ့ရှိချက်များမှာ အနည်းငယ်အပြောင်းအလဲများ ရှိနိုင်ပါသည်။

ယခုထုတ်ပြန်ချက်သည် လေ့လာစောင့်ကြည့်မှုများမှ ပေးပို့လာသော အစီရင်ခံစာများ၊ တွေ့ရှိချက်များကို အခြေခံ၍ စုစည်းသုံးသပ်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲနောက်ဆုံးအစီရင်ခံစာထုတ်ပြန်သည့်အခါတွင်လည်း ယခုတွေ့ရှိချက်များကို ပြန်လည်ထည့်သွင်းသုံးသပ်သွားမည် ဖြစ်သည်။ ယခုအစီရင်ခံစာသည် ရွေးကောက်ပွဲနေ့ တွေ့ရှိချက်များကို အကျဉ်းချုပ်၍၊ ခြုံငုံသုံးသပ် တင်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်များကို စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း

ရွေးကောက်ပွဲအကြိုကာလအခြေအနေ

ကာလရှည်ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာသူများ၏ အစီရင်ခံစာများအရ ရွေးကောက်ပွဲအကြိုကာလတစ်ခုလုံးအား ခြုံငုံသုံးသပ်ရလျှင် အများအားဖြင့် ကောင်းမွန်သည်ဟု အကဲဖြတ်ကြပြီး၊ အချို့နေရာများတွင် အားနည်းချက်များ ရှိနေသည်ဟုဆိုကြသည်။ သို့ရာတွင် ရွေးကောက်ပွဲတစ်ခုလုံးအတွက်သက်ရောက်သော ကြီးမားသည့်ထူးခြားမှုများ မတွေ့ရှိရပေ။

မဲဆွယ်စည်းရုံးခြင်း

မဲဆွယ်စည်းရုံးရေးကာလအတွင်း အများအားဖြင့် အတန်အသင့် ကောင်းမွန်သည့်အခြေအနေရှိသည်ဟု အကဲဖြတ်ကြသည်။ မဲဆွယ်စည်းရုံးမှုများမှာ လွတ်လပ်မှုရှိသည်ဟုဆိုကြပြီး၊ အေးအေးချမ်းချမ်းရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုသော်လည်း၊ တစ်သီးပုဂ္ဂလကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် အခက်အခဲအချို့ရှိသည်ဟူသော ဖြေကြားမှုများ ရှိခဲ့သည်။ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအများစုအနေဖြင့် မဲဆွယ်စည်းရုံးရေးကျင့်ဝတ်များကို လိုက်နာခဲ့ပြီး၊ မဲဆွယ်စည်းရုံးပိုစတာအချို့ ဖျက်ဆီးခံခဲ့ရသည်ဟူသော သတင်းပေးပို့ချက်များအား ရရှိခဲ့သည်။ မဲဝယ်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံပိုင်အရင်းအမြစ်များကို မမျှမတအသုံးပြုခြင်း အစရှိသည့်အပြုအမူမျိုးပြုလုပ်ခဲ့သည်ဟု သတင်းပေးမှုနည်းပါးခဲ့သည်။

မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးရေး

မဲဆန္ဒရှင်အလိုက် မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးရေးဆောင်ရွက်ချက်များအား တွေ့ရှိရတတ်သော်လည်း၊ လုံလောက်မှုမရှိဟု သတင်းပေးပို့ချက်များအား လက်ခံရရှိခဲ့သည်။ များသောအားဖြင့် နိုင်ငံရေးပါတီမဲဆွယ်ပွဲများမှ မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးလုပ်ငန်းများအား ဆောင်ရွက်သွားသည်ကို တွေ့ရှိရကြောင်းနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ဆောင်ရွက်မှုမှာ နည်းပါးခဲ့သည် ဟု ဆိုသည်။ မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးရေးဆောင်ရွက်ချက်များအား အကဲဖြတ်ရာတွင်လည်း အများအားဖြင့် လိုအပ်ချက်

များရှိနေသည်ဟု အကဲဖြတ်ကြသည်။ မဲဆန္ဒရှင်သတင်းအချက်အလက်ရရှိမှုတွင် ကာလရှည်စောင့်ကြည့်လေ့လာသူ ထက်ဝက်ခန့်မှာ မဲဆန္ဒရှင်များအနေဖြင့် လုံလောက်သောသတင်းအချက်အလက်များ၊ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ၏ မူဝါဒများကိုသိရှိမှု မရှိဟု ဆိုကြသည်။ မဲဆန္ဒရှင်များအနေဖြင့် မဲပေးခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့်ပတ်သက်၍ အများအားဖြင့် သိရှိကြသည်ဟု ဆိုသည်။

ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ စီမံဆောင်ရွက်မှု

ရွေးကောက်ပွဲအကြိုကာလ ရွေးကောက်ပွဲစီမံခန့်ခွဲမှုအခြေအနေအား အကဲဖြတ်ရာတွင် ကောင်းမွန်သည့်အခြေအနေ တွင်ရှိသည်ဟု ကာလရှည်စောင့်ကြည့်လေ့လာသူသုံးပုံနှစ်ပုံခန့်မှာ အကဲဖြတ်ကြသည်။ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ သတင်း အချက်အလက်များရယူခြင်း၊ အချို့သောဒေသအတွင်း သတင်းအချက်အလက်ဖြန့်ဝေခြင်းတို့တွင် အားနည်းမှုများ ရှိနေသည်ဟု သတင်းပေးပို့ချက်များရှိခဲ့သည်။ ခြုံငုံသုံးသပ်ရာတွင် ကာလရှည်စောင့်ကြည့်လေ့လာသူအများစုမှာ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အနေဖြင့် ဘက်လိုက်မှုမရှိဘဲ ဆောင်ရွက်နေသည်ဟု ဆိုကြသည်။ ရပ်ကွက်/ကျေးရွာအဆင့် ကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲများနှင့် မဲရုံဝန်ထမ်းများအား သင်တန်းများ သင်ကြားပို့ချပေးခဲ့ခြင်းများကို တွေ့ရှိရသော်လည်း၊ လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ချက်များတွင် ကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်အချို့ရှိနေသည်ဟု သတင်းပေးပို့မှုများ ရှိခဲ့သည်။

မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းပြုစုခြင်းနှင့် မဲစာရင်းကြေညာခြင်း

မဲစာရင်းကပ်ထားကြေညာချိန်တွင် မဲဆန္ဒရှင်များ သွားရောက်စစ်ဆေးခြင်းနည်းပါးမှုရှိခဲ့သည်ဟု စောင့်ကြည့်လေ့လာ သူအချို့မှ အစီရင်ခံစာပေးပို့ခြင်းများ ရှိခဲ့သည်။ သတင်းပေးပို့ချက်များအား မဲစာရင်းပြုစုခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဆန်းစစ်ရာတွင် မတူညီသောလုပ်ငန်းစဉ်များရှိနေနိုင်ပြီး၊ အချို့သောနေရာများတွင် ရပ်/ကျေးအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အားနည်းချက်အချို့ရှိခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

လုံခြုံရေးအခြေအနေ

ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ဆက်သွယ်မေးမြန်းချက်များအရ ရွေးကောက်ပွဲလုံခြုံရေးအခြေအနေ အပေါ် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ ရှိခဲ့သော်လည်း၊ ကာလရှည်စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများ၏ အစီရင်ခံစာများအရ လွတ်လပ် ပြီး၊ တရားမျှတသောရွေးကောက်ပွဲတစ်ခုကျင်းပနိုင်ရန် လုံခြုံရေးအခြေအနေရှိသည်ဟု သတင်းပေးပို့ခဲ့ကြသည်။

အမျိုးသမီးများ၏ပါဝင်မှု

(၂၀၁၇) ခုနှစ်၊ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်စဉ်များတွင် အမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်မှု ကျဆင်းသွားသည်ကို တွေ့ရသည်။ (၂၀၁၈) ခုနှစ် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ရန် စာရင်းသွင်း ခဲ့သော ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများအနက် (၁၀%) ရာခိုင်နှုန်းမှာ အမျိုးသမီးများဖြစ်ကြပြီး၊ ဤအချက်သည် (၂၀၁၇) ခုနှစ် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲကာလတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်သူ အမျိုးသမီးကိုယ်စားလှယ်လောင်း (၁၇%) ရာခိုင်နှုန်း နှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် ကျဆင်းသွားသည်ဟု ဆိုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ကြိုတင်မဲပေးခြင်း

မဲဆန္ဒနယ်အတွင်းကြိုတင်မဲပေးခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လေ့လာနိုင်ကြောင်း အသိပေးကြေညာချက်ကို ပြည်ထောင်စု ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်မှ အောက်တိုဘာလ (၂၀) ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။ မဲဆန္ဒနယ်အတွင်းရှိ နေသော်လည်း အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် မဲရုံသို့ကိုယ်တိုင်လာရောက်၍ ဆန္ဒမဲပေးနိုင်သူများအနေဖြင့် သက်ဆိုင် ရာရပ်ကွက်/ကျေးရွာအုပ်စု ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲများတွင် နိုဝင်ဘာလ (၁) ရက်နေ့နှင့် (၂) ရက်နေ့များ၌ ကြိုတင်မဲပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာသူများသို့ လာရောက်လေ့လာနိုင်ပါရန် အကြောင်းကြား၊ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ မဲဆန္ဒနယ်ပြင်ပရောက်မဲဆန္ဒရှင်များအတွက် ကြိုတင်မဲ ပေးနိုင်ရန် အောက်တိုဘာလ (၂၄) ရက်နေ့မှ နိုဝင်ဘာလ (၂) ရက်နေ့အထိကြိုတင်ဆန္ဒမဲပေးနိုင်ကြောင်းလည်း တပါးတည်း ကြေညာခဲ့သည်။

ရွေးကောက်ပွဲနေ့တွေ့ရှိချက်များ

မဲရုံဖွင့်လှစ်ခြင်း

EEOP အဖွဲ့မှ စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများ သွားရောက်လေ့လာခဲ့သည့် မဲရုံ (၉၃) ရုံတွင် မဲရုံဖွင့်လှစ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ကို လေ့လာခဲ့ပြီး၊ (၉၅%) ရာခိုင်နှုန်းသောစောင့်ကြည့်လေ့လာသူများမှ ကောင်းမွန်မှုရှိသည်ဟု အကဲဖြတ်ကြသည်။ မဲရုံအားလုံးနီးပါးတွင် မဲရုံသုံးပစ္စည်းများနှင့် မဲရုံဝန်ထမ်းများ စုံစုံလင်လင်ရှိခဲ့ပြီး၊ မဲရုံဖွင့်လှစ်ရန် အသင့်အနေအထား ဖြစ်ခဲ့သည်။ မဲရုံအများစုတွင် မဲစာရင်းကပ်ထားခြင်း၊ မဲပေးပုံလမ်းညွှန်အား မြင်သာစွာ ကပ်ထားသည်ကို တွေ့ရပြီး၊ မဲရုံအတွင်း၌ သတ်မှတ်ပုံစံအတိုင်း ခင်ကျင်းပြင်ဆင်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ အများအားဖြင့် မဲရုံများသို့ မဲဆန္ဒရှင်များ သွားရောက်ရာလမ်းတွင် လမ်းပိတ်ဆို့မှု၊ အတားအဆီး၊ အဟန့်အတားများအား မတွေ့ရှိရတတ်ပေ။ ထို့အပြင် (၉၃%) ရာခိုင်နှုန်းသော မဲရုံများတွင် မဲဆန္ဒရှင်များ လျှို့ဝှက်မဲပေးနိုင်သည့်အနေအထားရှိသည်ဟုဆို၍၊ (၆.၈%) ရာခိုင်နှုန်းသောမဲရုံများတွင် ၎င်းအနေအထားမရှိဟုဆိုကြသည်။

မဲရုံဖွင့်လှစ်ရန်ပြင်ဆင်ချိန်တွင် မဲပုံးအလွတ်များကို လူအများသို့သက်သေပြသည်ကို တွေ့ရှိရပြီး၊ ယင်းနောက် မဲပုံးများအား လုံခြုံစွာပိတ်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ မဲရုံဖွင့်လှစ်ခြင်းဖြစ်စဉ်တွင် (၇၄%) ရာခိုင်နှုန်းသော မဲရုံများ၌ အခြားသောရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာသူများအား တွေ့ရှိရသည်။ မဲရုံဖွင့်လှစ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အား စောင့်ကြည့်လေ့လာသည့် မဲရုံများ၏ (၈၉%) ရာခိုင်နှုန်းတွင် နိုင်ငံရေးပါတီ အမတ်လောင်း၏ကိုယ်စားလှယ်များ ရှိနေသည်ကို တွေ့ရပြီး၊ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရာ ဒေသများအားလုံးတွင်နှိုင်းယှဉ်ပါက အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) ပါတီနှင့်၊ ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ (USDP) တို့မှ ကိုယ်စားလှယ်များအား အများစုတွေ့ရှိရ သည်။ အများအားဖြင့် မဲရုံဖွင့်လှစ်ရန်ပြင်ဆင်ချိန်တွင် ကြိုတင်မဲများ လုံလုံခြုံခြုံရောက်ရှိလာပြီး၊ ၎င်းကြိုတင်မဲများ စာရင်းကို ဆန္ဒမဲပေးပြီးသူများအဖြစ် မဲစာရင်းတွင် မှတ်သားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ သို့ရာတွင် ကြိုတင်မဲစာရင်းအား

သက်ဆိုင်ရာမဲရုံတွင် ကပ်ထားကြေညာခြင်းကိုမူ လေ့လာရာမဲရုံများ၏ (၈၅%) ရာခိုင်နှုန်းတွင်သာ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရပြီး၊ ကျန် (၁၅%) ခိုင်နှုန်းသောမဲရုံများတွင် ထိုသို့ကပ်ထားကြေညာထားမှုမရှိဟု ဆိုကြသည်။ စောင့်ကြည့်လေ့လာခဲ့သည့် မဲရုံအများစု (၉၃%) ရာခိုင်နှုန်းသည် သတ်မှတ်ထားသောအချိန်၊ နံနက် (၆) နာရီခန့်တွင် စတင်ဖွင့်လှစ်နိုင်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာသူအချို့မှ မဲရုံဖွင့်လှစ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အား စောင့်ကြည့်လေ့လာရန်အတွက် မဲရုံသို့ ဝင်ရောက်ခွင့်ကို ကနဦးတွင် ငြင်းပယ်ခံရသော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် မဲရုံသို့ဝင်ရောက်ခွင့်ကို လျင်လျင်မြန်မြန် ပြန်လည်ရရှိခဲ့သည်။ စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများစုမှ မဲရုံအနေအထားနှင့်ပတ်သက်၍ ကောင်းမွန်သည်ဟု အကဲဖြတ်ကြပြီး၊ စောင့်ကြည့်လေ့လာသူ သုံးပုံနှစ်ပုံကျော်မှ မဲရုံတာဝန်ရှိသူများ၏ ဆောင်ရွက်မှုများအား လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့်အညီ ကောင်းမွန်၊ ကျွမ်းကျင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်သည်ဟု အကဲဖြတ်ကြသည်။

မဲပေးခြင်း

မဲရုံများဖွင့်လှစ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ပြီးနောက် မဲပေးမည့်လုပ်ငန်းစဉ်အား စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများမှဆက်လက်လေ့လာရာတွင် (၇၂%) ရာခိုင်နှုန်းသော မဲရုံများမှာ ကောင်းမွန်သည့်အခြေအနေတွင်ရှိကြောင်း အကဲဖြတ်ကြသည်။ မဲရုံအနီးတဝိုက်တွင် မဲဆွယ်စည်းရုံးလှုပ်ရှားမှုများ၊ တင်းမာမှုများ၊ ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားမှုများ မရှိသလောက်နည်းပါးခဲ့ပြီး အများအားဖြင့် တည်ငြိမ်အေးချမ်းခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် (၆၄%) ရာခိုင်နှုန်းသောမဲရုံများ၌သာ မသန်စွမ်းများအတွက် မဲရုံသို့သွားရောက်မဲပေးနိုင်သည်အနေအထားအား ပြင်ဆင်ထားရှိသည်ကိုတွေ့ရပြီး၊ ကျန် (၃၆%) ရာခိုင်နှုန်းသော မဲရုံများတွင် ယင်းအနေအထားမရှိကြဟု ဆိုကြသည်။

မဲရုံအတွင်း၌ မဲပေးမှုလုပ်ငန်းစဉ်ကို ကောင်းမွန်စွာဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လိုအပ်သောအခြေအနေများရှိနေပြီး၊ မဲဆန္ဒရှင်များအနေဖြင့် လျှို့ဝှက်မဲပေးနိုင်သည့် အနေအထားရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ မဲပုံးများမှာလည်း လုံလုံခြုံခြုံရှိနေသည်ကို တွေ့ရပြီး၊ အများအားဖြင့် မဲလက်မှတ်များတွင် သတ်မှတ်ချက်များအတိုင်း မဲရုံမှူးလက်မှတ်နှင့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်တံဆိပ်တုံး ရိုက်နှိပ်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ (၁၄%) ရာခိုင်နှုန်းသော အချို့မဲရုံများအတွင်း၌ လူများဖြင့် ပြည့်ကြပ်နေသည်ကိုတွေ့ရှိရပြီး၊ သီးခြားအစီရင်ခံစာများအရ အချို့မဲရုံများမှာ နေရာကျဉ်းကြပ်မှုများ ရှိသည်ဟုဆိုကြသည်။ မဲရုံအတွင်း၌ မဲဆွယ်စည်းရုံးသည့်အပြုအမူများ (သို့မဟုတ်) ပစ္စည်းများကို အများအားဖြင့် မတွေ့ရှိရတတ်ပေ။ မဲပေးမှုလုပ်ငန်းစဉ်၊ ဖြစ်စဉ်တစ်ခုလုံးတွင် အခြားသော ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာသူများကို (၆၂%) ရာခိုင်နှုန်းသောမဲရုံများ၌ တွေ့ရှိရပြီး၊ မဲရုံအားလုံးနီးပါးတွင် နိုင်ငံရေးပါတီအမတ်လောင်း၏ ကိုယ်စားလှယ်များကို တွေ့ရှိရသည်။ များသောအားဖြင့် မဲရုံသို့ဝင်ရောက်ခွင့်မရှိသူများ မဲရုံအတွင်းသို့ဝင်ရောက်ခြင်းကို မတွေ့ရှိရတတ်ပေ။

မဲပေးခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အား စောင့်ကြည့်လေ့လာရာတွင် မဲရုံအဝင်ဝ၌ မဲလာပေးသူများ၏လက်ဝဲဘက်တွင် မင်သုတ်ထားခြင်း ရှိ/မရှိ သေချာစွာစစ်ဆေးရန် ဆောင်ရွက်မှုအားနည်းချက်အချို့ကို တွေ့ရှိရပြီး၊ (၇၁%) ရာခိုင်နှုန်းသော

မဲရုံများတွင်သာ သေချာစွာစစ်ဆေးကြောင်းတွေ့ရှိရကာ၊ စစ်ဆေးမှုမရှိသည့် မဲရုံများမှာ (၁၁%) ရာခိုင်နှုန်းရှိနေသည်။ ထိုသို့မဲသုတ်ထားခြင်းရှိ/မရှိကို ကျန် (၁၁%) ရာခိုင်နှုန်းသောမဲရုံများတွင် အများအားဖြင့် ဆောင်ရွက်သည်ကို တွေ့ရှိရပြီး၊ (၇%) ရာခိုင်နှုန်းသောမဲရုံများတွင် တစ်ခါတစ်ရံသာဆောင်ရွက်သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ မဲပေးပြီးသူများ အား လက်ဝဲဘက်လက်သန်းအား မင်တို့စေမှုကိုမူ မဲရုံအားလုံးနီးပါးတွင် ဆောင်ရွက်ကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ မဲစာရင်းစစ်ဆေးခြင်းနှင့် မဲလက်မှတ်ထုတ်ပေးရာတွင် အများအားဖြင့် လက်မှတ်ထိုးစေခြင်း (သို့မဟုတ်) လက်ဗွေ နှိပ်ခိုင်းခြင်းများအား ဆောင်ရွက်သည်ကို တွေ့ရှိရပြီး၊ မဲဆန္ဒရှင်များအနေဖြင့် လျှို့ဝှက်စွာမဲပေးနိုင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။

ပုံမှန်မဟုတ်သောဖြစ်စဉ်များအား လေ့လာရာတွင် (၁၀%) ရာခိုင်နှုန်းသောမဲရုံများ၌ လူတစ်ဦးထက်ပိုပြီးမဲပေးခန်းသို့ ဝင်ရောက်မဲပေးမှုဖြစ်စဉ်အချို့မှအပ ပုံမှန်မဟုတ်သောဖြစ်ရပ်များ နည်းပါးခဲ့သည်။ စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများ၏ အကဲဖြတ်မှုများအရ (၇၆%) ရာခိုင်နှုန်းသော မဲရုံဝန်ထမ်းများ၏ မဲပေးခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ဆောင်ရွက်မှုအပေါ် ကောင်းမွန်သည်ဟု အကဲဖြတ်ကြပြီး၊ (၈၈%) ရာခိုင်နှုန်းသောမဲရုံများတွင် မဲပေးမှုလုပ်ငန်းစဉ်၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အပေါ်ကောင်းမွန်သည်ဟု အကဲဖြတ်ကြသည်။

မဲရုံပိတ်သိမ်းခြင်း

စောင့်ကြည့်လေ့လာရာမဲရုံအများစုဖြစ်သော (၉၆%) ရာခိုင်နှုန်းသောမဲရုံများသည် ညနေ (၄) နာရီတွင် ပိတ်ခဲ့ပြီး၊ မဲရုံပိတ်ချိန်တွင် မဲပေးရန်စောင့်ဆိုင်းကျန်ရှိနေသော မဲဆန္ဒရှင်အများစုမှ မဲပေးခွင့်ရရှိခဲ့သည်။ (၉၇%) ရာခိုင်နှုန်းသော မဲရုံများ၌ မဲရုံပိတ်ချိန်တွင် နိုင်ငံရေးပါတီအမတ်လောင်း၏ ကိုယ်စားလှယ်များ မဲရုံတွင်ရှိနေသည်ဟုဖြေကြားကြသည်။ မဲရုံပိတ်သိမ်းချိန်တွင် မဲပုံးများလုံလုံခြုံခြုံရှိနေသည်ကို တွေ့ရှိရပြီး၊ စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများမှ မဲရုံပိတ် သိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အား ကောင်းမွန်သည်ဟု ခြုံငုံအကဲဖြတ်ကြသည်။ သို့ရာတွင် (၈၂%) ရာခိုင်နှုန်းသော မဲရုံများ၌ ကျန်ရှိနေသောမဲလက်မှတ်များကို အများရှေ့တွင် ရေတွက်ပြခဲ့ပြီး၊ (၁၈%) ရာခိုင်နှုန်းတွင် ထိုသို့ဆောင်ရွက်မှုများ မရှိဟုဆိုကြသည်။ ထိုနည်းတူပင် မဲရုံမှူးလက်မှတ်ထိုးထားသော မဲလက်မှတ်အပိုများကို ကြက်ခြေခတ်၍ ပယ်ဖျက် ခြင်းကို (၈၀%) ရာခိုင်နှုန်းသော မဲရုံများတွင် ဆောင်ရွက်ပြီး၊ (၂၀%) ရာခိုင်နှုန်းသောမဲရုံများတွင် ယင်းသို့ဆောင်ရွက်မှု များ အားနည်းခဲ့သည်။ သီးခြားသတင်းပို့ချက်များအရ အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်နှင့်ပတ်သက်ပြီး နိုင်ငံရေးပါတီအမတ် လောင်း၏ ကိုယ်စားလှယ်များမှ ကန့်ကွက်တောင်းဆိုမှုအနည်းငယ်ရှိခဲ့ပြီး ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည်။

မဲရုံအားလုံးနီးပါးတွင် မဲပုံးလုံခြုံရေးအခြေအနေအား လူအများရှေ့မှောက်တွင် ပြသပြီးမှ မဲပုံးဖွင့်သည်ကို တွေ့ရှိရပြီး၊ (၈၄%) ရာခိုင်နှုန်းသောမဲရုံများတွင် မဲပုံးဖွင့်ပြီးနောက် ဆန္ဒမဲလက်မှတ် ပျောက်ဆုံးခြင်း ရှိ/မရှိကို ရေတွက်စစ်ဆေးခဲ့ ပြီး၊ (၁၅%) ရာခိုင်နှုန်းတွင်မူ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိခဲ့ဟုဆိုကြသည်။ မဲရုံအများစု (၉၉%) တွင် ခိုင်လုံမဲ၊ ပယ်မဲများ ကို သက်သေများနှင့် လူအများသို့ သေချာစွာပြသခဲ့ခြင်းသည်ကို တွေ့ရှိရပြီး၊ နိုင်ငံရေးပါတီအမတ်လောင်း၏ ကိုယ်စားလှယ်များကို ကြည့်ရှုခွင့်ပေးသည်ဟုဆိုကြသည်။ (၉၉%) ရာခိုင်နှုန်းသော မဲရုံများတွင် ကိုယ်စားလှယ် လောင်းအသီးသီးရရှိသည့် မဲအရေအတွက်စာရင်းကို အသိသက်သေများမှ လက်မှတ်ထိုးခဲ့ပြီး၊ (၉၇%) ရာခိုင်နှုန်း

သော မဲရုံများတွင် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအသီးသီးရရှိသည့် မဲအရေအတွက်စာရင်းကို မဲရုံတွင် ကပ်ထားကြေညာ ထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

မဲရေတွက်ပြီးနောက် မဲလက်မှတ်များကို လုံခြုံစွာသိမ်းဆည်းသည်ကိုတွေ့ရှိရပြီး၊ (၉၆%) ရာခိုင်နှုန်းသော မဲရုံများတွင် စာရင်းဇယားများနှင့် အဆိုပါမဲလက်မှတ်များကို မြို့နယ်ကော်မရှင်သို့ပေးပို့ရာ၌ လိုက်ပါခွင့်ရရှိခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရ သည်။ မဲရုံပိတ်သိမ်းမှုနှင့် မဲရေတွက်မှုလုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း အခြားသော ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာသူများကို (၇၆%) ရာခိုင်နှုန်းသော မဲရုံများ၌ တွေ့ရှိရသည်ပြီး၊ (၉၆%) ရာခိုင်နှုန်းသော မဲရုံများတွင် နိုင်ငံရေးပါတီအမတ်လောင်း ၏ကိုယ်စားလှယ်များ မဲရုံတွင်ရှိကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာသူများ၏ အကဲဖြတ်မှုများအရ (၈၇%) ရာခိုင်နှုန်းသောမဲရုံများတွင် မဲရေတွက်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များအား လိုက်နာမှုအပေါ် ကောင်းမွန်သည်ဟု အကဲဖြတ်ကြပြီး၊ (၉၀%) ရာခိုင်နှုန်းသောမဲရုံများတွင် သမာသမတ်ကျမှုအပေါ် ကောင်းမွန်သည်ဟု အကဲဖြတ်ကြသည်။ မဲရုံပိတ်သိမ်းခြင်းနှင့် မဲရေတွက်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်မှာ (၉၂%) ရာခိုင်နှုန်းမှ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိခဲ့သည်ဟု ဖြေဆိုကြသည်။

စောင့်ကြည့်လေ့လာသည့်နည်းစနစ်

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဒေသအနှံ့အပြားမှ အဖွဲ့ဝင်များပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသော “ရွေးကောက်ပွဲပညာပေးရေးနှင့် စောင့်ကြည့် လေ့လာရေးမိတ်ဖက်များ” (Election Education and Observation Partners – EEOP) အဖွဲ့သည် ပြည်ထောင်စု ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ထံ၌ ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာခွင့်မှတ်ပုံတင်ခဲ့ပြီး၊ (၂၀၁၈) ခုနှစ် ကြားဖြတ် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရာ မဲဆန္ဒနယ်အားလုံးတွင် ကာလရှည်စောင့်ကြည့်လေ့လာသူ (၁၃) ဦးအပါအဝင် စောင့်ကြည့် လေ့လာသူဦးရေစုစုပေါင်း (၁၄၉) ဦးဖြင့် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲအား စောင့်ကြည့်လေ့လာခဲ့သည်။

မဲဆန္ဒနယ်အသီးသီးမှ စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများသည် မဲရုံဖွင့်လှစ်ခြင်း၊ မဲပေးခြင်း၊ မဲရုံပိတ်သိမ်းခြင်းနှင့် မဲရေတွက် ခြင်းဖြစ်စဉ်များကို စောင့်ကြည့်လေ့လာခဲ့ပြီး၊ တွေ့ရှိချက်များကို ELMO¹ အချက်အလက်ပေးပို့မှု ဆော့ဖ်ဝဲလ်ဖြင့် အဓိကပေးပို့၊ စုစည်းရယူခဲ့သည်။ အချို့သော သတင်းပေးပို့ချက်များကို Email, Viber, Messenger များဖြင့် ပေးပို့ ရယူခဲ့သည်။ ထို့အပြင် EEOP အဖွဲ့၏ ဗဟိုသတင်းအချက်အလက်စုဆောင်းမှုနှင့် အခြေအနေသုံးသပ်မှု ဌာန (Control Center & Situation Room) မှ ဖုန်းခေါ်ဆို၍ လိုအပ်သောအချက်အလက်များအား အချိန်နှင့်တပြေးညီ၊ စုစည်းရယူခဲ့ သည်။

ရွေးကောက်ပွဲပညာပေးရေးနှင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးမိတ်ဖက်များ အဖွဲ့နောက်ခံသမိုင်း (EEOP)

ရွေးကောက်ပွဲပညာပေးရေးနှင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးမိတ်ဖက်များ (Election Education and Observation Partners – EEOP) အဖွဲ့သည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများမှ သီးခြားလွတ်လပ်သောအရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၊

¹ Election MOntoring Software – <https://getelmo.org>

ELECTION EDUCATION AND OBSERVATION PARTNERS (EEOP)

No. 35 (Fifth Floor - Right), Pyar Yay Gone Street, Pyar Yay Gone Ward, Tamwe Township (11211), Yangon, Myanmar.

Phone/Fax: (+95) 09-265468511, Hotline: (+95) 09-250079547

Email: contact@eeop.org, Website: <http://www.eeop.org>

ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့်အဖွဲ့များနှင့်ဖွဲ့စည်းထားသည့် အစိုးရမဟုတ်သောကွန်ယက်အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများအတွက် အရေးပါသော ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများကို သက်ဆိုင်ရာဒေသအလိုက်၊ ဦးတည်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် ကွန်ယက်အဖွဲ့တစ်ခုဖြစ်သည်။ EEOP အဖွဲ့အနေဖြင့် (၂၀၁၅) ခုနှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ၊ (၂၀၁၇) ခုနှစ် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးကို တက်ကြွစွာဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး၊ အနာဂါတ်တွင် လွတ်လပ်ပြီး၊ တရားမျှတသော ရွေးကောက်ပွဲများအဖြစ် ခိုင်မာစေရန်၊ စစ်မှန်သောဒီမိုကရေစီနည်းလမ်းကျသည့် ရွေးကောက်ပွဲများ ပေါ်ထွန်းလာစေရန် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်သည်။

ကျေးဇူးတင်ရှိခြင်း

(၂၀၁၈) ခုနှစ်၊ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲအား စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအတွက် ခွင့်ပြုပေးခဲ့သည့် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (Union Election Commission - UEC) မှ ဥက္ကဋ္ဌကြီး ဦးလှသိန်းနှင့် ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များအား EEOP အဖွဲ့မှ ဦးစွာကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် EEOP အဖွဲ့မှ စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများအား လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးမှုများတွင် ပံ့ပိုးကူညီပေးခဲ့သည့် The Carter Center အဖွဲ့အား များစွာကျေးဇူးတင်၊ မှတ်တမ်းတင်ရှိကြောင်း ဖော်ပြလိုပါသည်။ ထိုနည်းတူစွာ ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးစွမ်းရည် မြှင့်တင်နိုင်ရန်အတွက် လမ်းညွှန်ပြသမှုများ ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည့် Asian Network for Free Elections - ANFREL အဖွဲ့အားလည်း ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးလုပ်ငန်းများ ကောင်းမွန်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် ပူးပေါင်းကူညီပေးခဲ့သည့် သက်ဆိုင်ရာ ဒေသအသီးသီးမှ ကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲအသီးသီးမှ တာဝန်ရှိသူများ၊ မေးမြန်းချက်များ စိတ်ပါဝင်စားစွာ ဖြေကြားပေးခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးပါတီများမှ တာဝန်ရှိသူများ၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ၊ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ မဲဆန္ဒရှင်များအား ကျေးဇူးတင်၊ မှတ်တမ်းတင်အပ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဒေသအသီးသီးတွင် ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအတွက် စိတ်ပါဝင်စားတက်ကြွစွာ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် စေတနာ့ဝန်ထမ်း ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာသူများနှင့် အချက်အလက်ကောက်ယူရေးတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည့် စေတနာ့ဝန်ထမ်းများအားလုံးကို ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိလိုပါသည်။ ထို့အပြင် အဖက်ဖက်မှ ပံ့ပိုးကူညီ ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သော ကျေးဇူးတင်ထိုက်သူများအားလုံးကို ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း မှတ်တမ်းတင်အပ်ပါသည်။

ရွေးကောက်ပွဲပညာပေးရေးနှင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးမိတ်ဖက်များ
အမှတ် (၃၅)၊ ၅-လွှာ (ညာ)၊ ပျားရည်ကုန်းလမ်း၊ ပျားရည်ကုန်းရပ်ကွက်၊
တာမွေမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

ELECTION EDUCATION AND OBSERVATION PARTNERS
EEOP

No.35, 5th Floor (right), Pyar Yay Kone Street, Pyar Yay Kone Ward,
Tarmwe Township, Postal Code: 11211, Yangon, Myanmar.

Website: www.eeop.org

Email: contact@eeop.org

Phone: (+95) 09-7873 81639, (+95) 09-2654 68511